

Adjektiva 3. deklinace

Lekce 4

Adjektiva 1. a 2. deklinace (shrnutí)

▶ charakteristika

- ▶ vždy trojvýchodná: v nom. sg. mají pro každý rod zvláštní zakončení

M	F	N
<i>sulcus palātīnus</i>	<i>tonsilla palātīna</i>	<i>vēlum palātīnum</i>

- ▶ v nom sg. končí první tvar na **-us** nebo **-er**, druhý na **-a**, třetí na **-um**
  - ▶ u adjektiv se zakončením na *-er*, *-ra*, *-rum* se v genitivu singuláru vypouští koncová samohláska **-e** (např. *dexter*, *tra*, *trum*)
  - ▶ u adjektiv se zakončením na *-er*, *-era*, *-erum* v genitivu singuláru zůstává koncová samohláska **-e** součástí slovního základu (např. *liber*, *era*, *erum*)

▶ skloňování

- ▶ mužský tvar podle vzoru *nervus*
  - ▶ ženský tvar podle vzoru *vēna*
  - ▶ střední tvar podle vzoru *sēptum*
-

Skloňování adjektiv 1. a 2. deklinace (shrnutí)

sg.	M	F	N
nom.	palātīn- us	palātīn- a	palātīn- um
gen.	palātīn- ī	palātīn- ae	palātīn- ī
akuz.	palātīn- um	palātīn- am	palātīn- um
abl.	palātīn- ō	palātīn- ā	palātīn- ō
pl.			
nom.	palātīn- ī	palātīn- ae	palātīn- a
gen.	palātīn- ōrum	palātīn- ārum	palātīn- ōrum
akuz.	palātīn- ōs	palātīn- ās	palātīn- a
abl.	palātīn- īs	palātīn- īs	palātīn- īs

Adjektiva 3. deklinace

▶ charakteristika

- ▶ podle počtu tvarů a zakončení v nom. sg. rozlišujeme adjektiva 3. deklinace:
  - ▶ *dvojvýchodná*: v nom. sg. mají dva tvary
    - první s koncovkou **-is** je společný pro maskulina a feminina
    - druhý tvar s koncovkou **-e** je určený pro neutra
    - např. *nāsālis*, *nāsāle*

M	F	N
<i>margō nāsālis</i>	<i>crista nāsālis</i>	<i>os nāsāle</i>

Adjektiva 3. deklinace

- ▶ *jednovýchodná*: v nom. sg. mají jeden tvar společný pro všechny tři rody
  - ▶ typické zakončení základního tvaru:
    - **-ex**: *simplex, icis*
    - **-ns**: *abdūcēns, entis*
    - **-ceps**: *biceps, ipitis*
    - **-es**: *teres, etis*

M	F	N
<i>lobulus simplex</i>	<i>articulātiō simplex</i>	<i>crūs simplex</i>

- ▶ na druhém místě slovníkového tvaru je u těchto adjektiv uváděno zakončení genitivu singuláru (dochází k rozšíření kmene)

Adjektiva 3. deklinace

▶ skloňování

- ▶ tvary adjektiv 3. deklinace ve spojení se substantivy mužského nebo ženského rodu:
  - ▶ podle vzoru ***auris***
    - s výjimkou ablativu singuláru, kde mají koncovku **-ī** místo **-e**
- ▶ tvary adjektiv 3. deklinace ve spojení se substantivy středního rodu:
  - ▶ podle vzoru ***rēte***

Skloňování adjektiv 3. deklinace

- ▶ skloňování dvojvýchodného adjektiva **nāsālis, e**

sg.	M	F	N
nom.	nāsāl- is	nāsāl- is	nāsāl- e
gen.	nāsāl- is	nāsāl- is	nāsāl- is
akuz.	nāsāl- em	nāsāl- em	nāsāl- e
abl.	nāsāl- ī	nāsāl- ī	nāsāl- ī
pl.			
nom.	nāsāl- ēs	nāsāl- ēs	nāsāl- ia
gen.	nāsāl- ium	nāsāl- ium	nāsāl- ium
akuz.	nāsāl- ēs	nāsāl- ēs	nāsāl- ia
abl.	nāsāl- ibus	nāsāl- ibus	nāsāl- ibus

Skloňování adjektiv 3. deklinace

▶ skloňování jednovýchodného adjektiva **simplex**

sg.	M	F	N
nom.	simplex	simplex	simplex
gen.	simplic- is	simplic- is	simplic- is
akuz.	simplic- em	simplic- em	simplex
abl.	simplic- ī	simplic- ī	simplic- ī
pl.			
nom.	simplic- ēs	simplic- ēs	simplic- ia
gen.	simplic- ium	simplic- ium	simplic- ium
akuz.	simplic- ēs	simplic- ēs	simplic- ia
abl.	simplic- ibus	simplic- ibus	simplic- ibus

Odvozování adjektiv příponami s významem příslušnosti/ vztahu k určité anatomické struktuře

- ▶ latinská adjektiva s významem příslušnosti/ vztahu
  - ▶ odvozují se od genitivního kmene substantiva připojením přípon:
-ālis, -āle / -āris, -āre

slovníkový tvar	kmen substantiva	odvozené adjektivum
<i>pariēs, pariet-is, m.</i>	<i>pariet-</i>	<i>parietālis, parietāle</i>
<i>mūsculus, ī, m.</i>	<i>mūscul-</i>	<i>mūsculāris, mūsculāre</i>

- ▶ řecká adjektiva s významem příslušnosti/ vztahu
  - ▶ odvozují se od genitivního kmene substantiva připojením přípon:
    - ▶ *-icus, -ica, -icum*
    - ▶ *-eus, -ea, -eum*

slovníkový tvar	kmen substantiva	odvozené adjektivum
<i>hēpar, hēpat-is, n.</i>	<i>hēpat-</i>	<i>hēpaticus, hēpatica, hēpaticum</i>
<i>larynx, laryng-is, m.</i>	<i>laryng-</i>	<i>laryngeus, laryngea, laryngeum</i>